

Højer Sluse

Højer og sluserne

Vidaen og Højer havn (2) ligger knapt 1 km syd for Højer by. Her har Højer Bådklub havn og klubhus, og her holder også den tyske roklub, Ruderverein Hoyer, til med omklædnings- og badefaciliteter.

Fra havnen er der mod vest udsigt gennem den gamle Højer Sluse fra 1861 til Vidåslusen (1) fra 1982. Sluserne beskytter hele Tøndermarsken mod vandet fra Vadehavet, der kun ligger 2 km fra havnen. Du kan sejle helt ud til Vidåslusen (1) og Det Fremskudte Dige. På strækningen mellem

sluserne må du kun sejle på selve Vidåens løb. Området mod syd er af hensyn til fuglene lukket for offentlig adgang.

Der er ikke mulighed for at foretage landgang ude ved Vidåslusen eller mellem sluserne. Landgang fra kanoer er ved Højer bådhavn. Større både, der ikke kan tages med på land, kan lægge til ved gæstehavnen efter aftale med Højer Bådklub.

Der er mulighed for overnatning i Højer by og bondegårdsferie på sydsiden af Vidaen. Fra Højer bådhavn kan du gå de 2 km ud til Vidåslusen og nyde synet af Vadehavet fra Det Fremskudte Dige. Her kan du også se Marsk- og vadehavsudstillingen. Undervejs kan du besøge udstillingsområdet „Bådfolk ved Vidaen“, der viser gamle fiskerhuse og den bådtype, der i årevis har været benyttet til sejlads i området.

Tøndermarsken - storslået og sårbar natur

Tøndermarsken byder på et enestående kulturlandskab med frodigt græs, grøfter, diger, sluser og ikke mindst Vidaen, der slynger sig gennem det flade landskab. Herude er, uanset årstiden, himlen og lyset helt specielt.

Områdets beboere har gennem århundreder inddiget strandengene og dermed skabt de enkelte koge som en beskyttelse mod stormfloder. Ådigerne er anlagt i 1920'erne.

Det krævede en speciel indsigt og kultur, som er typisk for friserne (de første beboere i området) som også organiserede sig gennem digelaget med digegreve, kogsinspektører, kogsbestyrelser, m.v.

Områdets byggestil er også frisk på virket.

„Står“ en rørhøg eller hedeheg i luften over dig, er det tegn på, at du er for tæt på. Den prøver at fortælle, at æg eller unger kræver ro.

Tøndermarsken er beskyttet efter sin helt egen lov, som skal sikre områdets natur og kulturværdier også for fremtiden. Loven rummer også bestemmelser omkring færdsel.

Mulighederne for at opleve og nyde naturen i Tøndermarsken er mangfoldige - trods lovens begrænsninger, og du er altid velkommen. Men husk på, at Tøndermarsken er et meget sårbart område, som stiller store krav til menneskers adfærd både til vands og til lands.

Også under vandet byder området på et spændende dyreliv, så der er også mulighed for at få gode fiskeoplevelser.

På en gåtur på toppen af ådigerne kan du nyde den flotte udsigt over marsken.

Mennesker, der færdes i aften-, nat- og morgentimerne, ersærlig generende for de fleste ynglefuglearter, så vis især hensyn på disse tidspunkter.

Også du har ansvar for naturen, når du besøger Tøndermarsken.

Rodbøen

Rigtig god tur!

Tønder

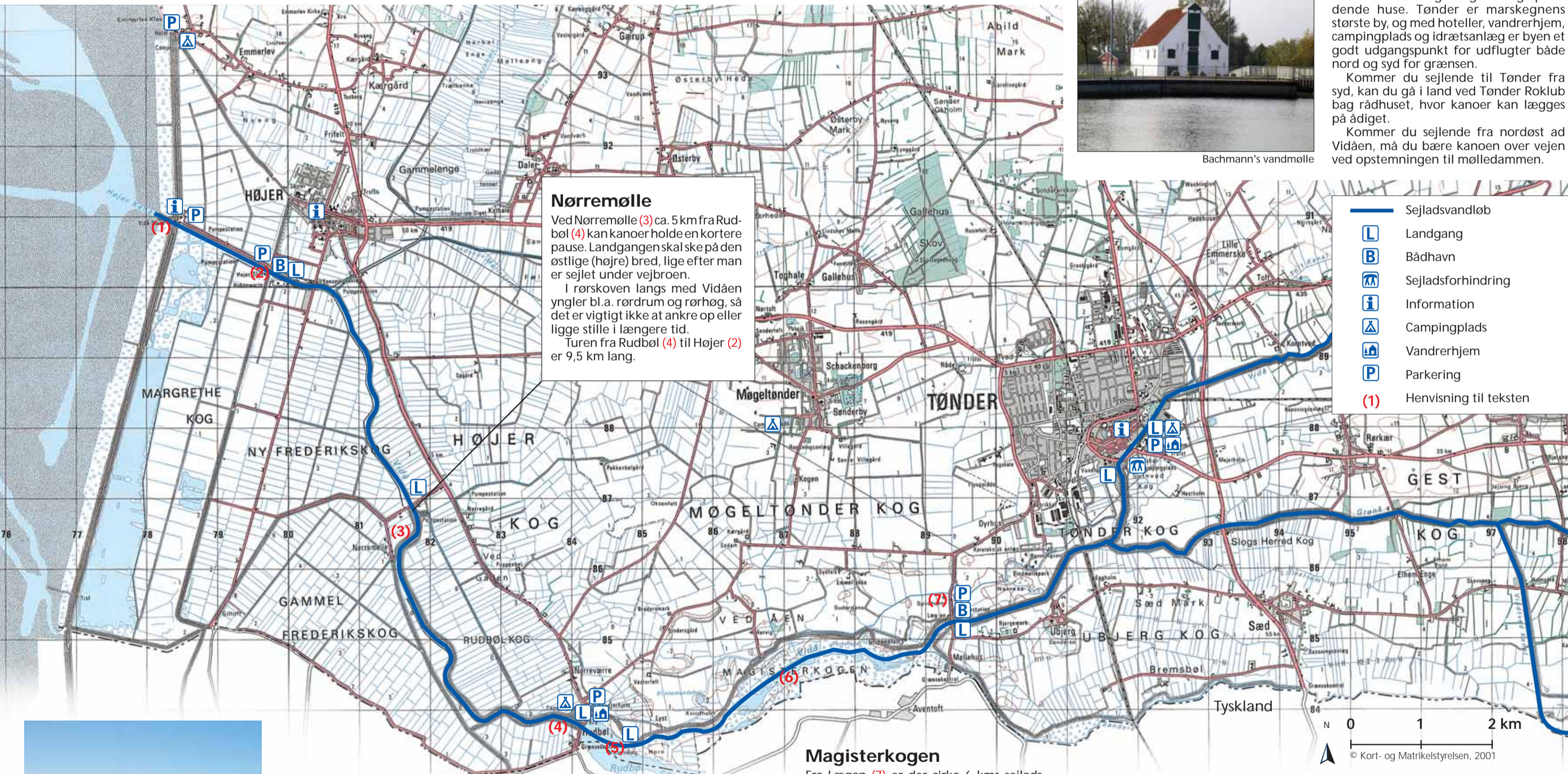
Tønder er en mere end 750 år gammel købstad med krogede gader og spændende huse. Tønder er marskegnens største by, og med hoteller, vandrerhjem, campingplads og idrætsanlæg er byen et godt udgangspunkt for udflugter både nord og syd for grænsen.

Kommer du sejlede til Tønder fra syd, kan du gå i land ved Tønder Roklub bag rådhuset, hvor kanoer kan lægges på ådiget.

Kommer du sejlede fra nordøst ad Vidaen, må du bære kanoen over vejen ved opstemningen til mølledammen.

Bachmann's vandmølle

Nørremølle

Ved Nørremølle (3) ca. 5 km fra Rudbøl (4) kan kanoer holde en kortere pause. Landgangen skal ske på den østlige (højre) bred, lige efter man er sejlet under vejbroen.

I rørskovene langs med Vidaen yngler bl.a. rørdrum og rørhøg, så det er vigtigt ikke at ankre op eller ligge stille i længere tid.

Turen fra Rudbøl (4) til Højer (2) er 9,5 km lang.

Magisterkogen

Fra Lægan (7) er der cirka 6 kms sejlads gennem Magisterkogen (6) og Rudbøl Sø (5) til Rudbøl by (4). Kanosejere anbefales at tage bestik af vejret og bølgerne inden turen. Magisterkogen og Rudbøl Sø adskiller sig fra de øvrige strækninger af Vidaen ved at afstanden mellem ådigerne er op til ¼ km. Landskabet er derfor mere åbent, så det kan blive en hård tur i blæsevej.

I Magisterkogen (6) ligger der store eng- og rørskovsarealer mellem åen og ådigerne, som er påvirket af de svingende vandstande i Vidaen. Som naturpleje græsses engarealerne om sommeren. Disse græsningsområder hegnes af åbne grøfter.

På Magisterkogens arealer er adgang forbudt for publikum.

Du skal sejle midt på Vidaens løb og det er ikke tilladt at sejle ind i de mange vige med deres rørskove og åkandebælter. Undgå at ligge stille så du ikke hindrer fuglene i at komme til og fra deres reder.

Magisterkogen anses for et godt levested for odderen

Rudbøl Sø og grænsen

Når du sejler på Vidaen, bevæger du dig i grænselandet. Men holder du dig på Vidaens løb, vil du ikke komme ind på tysk territorium. Rudbøl Sø (5) er ret lavvandet, og til orientering især for motorbådssejlerne, er Vidaens løb her markeret med sømærker.

Grænsen går nogenlunde midt gennem Rudbøl Sø, hvor den er markeret med orangerøde bøjler. Du må godt krydse grænse-linien i båd, men så skal du medbringe dit pas.

Ved Rudbøl Sø må du gå i land på den nordlige bred ved Lyst på overgangen mellem søen og Magisterkogen (6). I Rudbøl må du gå i land efter vejbroen ved pontonbroen eller lægge kanoen på det grønne areal bag kæden og parkeringspladsen.

I Rudbøl, ca. 6 kms sejlads fra Lægan (7), er der både kro, vandrerhjem og campingplads.

Et besøg i Rudbøl kan bruges til en gåtur på ådiget, hvor der er en fin udsigt over Rudbøl Sø med dens fugleliv.

Ålefiskere ved Rudbøl Sø

Bådhavn ved Lægan

Til dig der sejler

At glide stille af sted på Vidåen en sommerdag er en pragtfuld oplevelse.

Vidåen, som løber ud i Vadehavet gennem Vidåslusen (1), er et spændende sejladsvandløb, der er omgivet af ådiger. Mellem broerne ved Lægan (7) og Rudbøl (4) udvider Vidåens løb sig, og her ligger Magisterkogen (6) og Rudbøl Sø (5). Åen og dens omgivelser er hjemsted for mange sjældne dyr og planter. En stor del af Vidåen ligger i et område, der er omfattet af en særlig beskyttelseslov, hvor der er mange restriktioner, du som sejler skal tage hensyn til.

I Tøndermarsken kan du desuden sejle på en del af Hvirilå, Vindtved Kanal, Grønå og på Rudbøl Sø.

Lej en kano

Udlejning af kanoer er begrænset til de udlejere, der har del i udlejningskvoten på de sønderjyske sejladsvandløb. Det betyder, at du kun må benytte udlejningskanoer, der bærer amtets mærkat for det pågældende vandløb. Sønderjyllands Amt og turistkontorerne kan oplyse dig om, hvor du kan leje en kano til sejlads på Vidåen.

Bådklubberne

At søsætte større motorbåde og bruge faciliteterne ved de 2 bådclubber i Højer (2) eller Lægan (7) kan ske efter aftale. Det er også muligt at komme sejlede ude fra Vadehavet gennem sluserne ved Højer. Fortøjning og overnatning skal dog stadigvæk foregå på bådclubbernes gæsteplads.

Ingen motordrevne både må sejle længe-re op ad Vidåen end til Lægan bådhavn.

Landgangsteder

Ved sejlads på vandløb gælder generelt, at du ikke må foretage landgang uden for de markerede steder og slet ikke uden aftale med lodsejeren. Det er meget vigtigt at overholde denne bestemmelse i Tøndermarsken på grund af områdets følsomme natur, men også for ikke at beskadige åbredderne og digerne.

Du må gå i land ved bådclubben Vidå's havn ved Lægan (7). Ved Rudbøl Sø (5) må du gå i land på Vidåens nordlige (højre) bred ved Lyst på overgangen mellem søen og Magisterkogen (6) samt i Rudbøl (4) ved pontonbroen nær vejbroen.

Næste mulighed for landgang er ved Nørremølle (3) på Vidåens østlige bred, lige efter vejbroen, når der er tale om en kortere pause.

Endelig er der mulighed for at foretage landgang i bådhaven syd for Højer (2).

Foto: Carl C. Christiansen

Overnatning

Der kan overnattes i Tønder, Rudbøl og i Højer. Overnatningsmulighederne er kroer, hoteller, vandrerhjem, campingpladser og bondegårdsferie.

På landgangstederne må mindre både lægges på land mellem Vidåen og ådiget. I Rudbøl (4) skal mindre både lægges på græsarealet, der støder op til parkeringspladsen mellem åen og ådiget.

Større både uden fast liggeplads skal ved overnatning fortøjes i bådhavnene i Lægan (7) eller Højer (2) efter aftale med bådclubberne. Der må ikke overnattes ved pontonbroen i Rudbøl.

Foto: Carl C. Christiansen

Fiskerbåde ved Rudbøl Sø

Et rigt dyre- og fugleliv

Magisterkogen (6) og Rudbøl Sø (5) er vigtige levesteder for mange arter af vandfugle. I rørskoven langs Vidåen yngler bl.a. rørhøg, hedehøg og rørdrum. Disse arter er sky og sjældne, så undgå at forstyrre dem.

Du må kun sejle midt på Vidåens hovedløb og ikke i rørskoven eller gennem åkandebælterne. Enkelte lodsejere har dog tilladelse til at sejle ind til deres huse.

Hurtig sejlads giver bølger, som er til fare for både reder og unger. Derfor må der højst sejles med en hastighed på 5 knob.

Regler for sejlads i Tøndermarsken

- Sejladsvandløbene er vist på kortet med blå farve.
- Der må sejles hele året, men der må ikke ligge fortøjede både i området fra 15. november til 1. april.
- Sejlads med udlejningsbåde må kun foregå mellem solopgang og solnedgang.
- Udlejningsbåde skal være forsynede med amtets gyldige mærkater for vandløbet.
- Gruppesejlads må højst omfatte 10 fartøjer.
- Konkurrencesejlads og sejlads med sammenbundne kanoer er **ikke** tilladt.
- Sejlads gennem Magisterkogen (6) må kun ske på Vidåens hovedløb og ikke i rørskoven og mellem åkanderne.
- Der må kun foretages landgang på de steder, der er vist på kortet. Landgang er **ikke** tilladt på digearealerne.
- Ved sejlture ind i området med udlejningsfartøjer skal søsætning være sket senest i Tønder by. Det er dog tilladt at foretage landgang på de steder, der er vist på kortet.
- Motorbåde må sejle på Vidåens hovedløb mellem Vidåslusen (1) og Lægan (7) bådhavn.
- Højeste tilladte hastighed er 5 knob.
- Sejlåde, vandcykler og vandscooter må ikke bruges i området, ligesom brætsejlads heller ikke er tilladt.
- Henkastning af affald i og ved vandløbene er ikke tilladt.

Sejlads og fiskeri i Tøndermarsken

Foto: Carl C. Christiansen

Teknisk forvaltning

Andre aktiviteter

Marsk- og vadehavsudstillingen arrangerer hele året naturvejledture. Tlf. 7482 6105.

Se også www.vnn.dk og www.naturnet.dk

Udstillinger

- Marsk- og vadehavsudstillingen.
 1. apr.-31. okt. Gratis adgang
 - Højer Mølle og Marskmuseum.
 1. apr.-31. okt.
 - Tønder Museum.
 1. sep.-31. maj tirsdag-søndag
 1. juni-31. aug. alle ugens dage

Andre pjecer om området

- Det Fremskudte Dige og Vidåslusen (dansk, engelsk og tysk udgave)
- Vadehavet - portræt af et vådområde
- På tur i Tøndermarsken
- Sejle ned ad åen

Nyttige telefonnumre:

Turistbureauer:

Tønder, Torvet 1, 6270 Tønder, tlf. 7472 1220, www.tdr-turist.dk

Højer, Møllegade 13, 6280 Højer, tlf. 7478 2911, www.hoejer.dk

Foto: Carl C. Christiansen

Folderen fås på biblioteket og turistkontoret eller hos:

Sønderjyllands Amt
E-mail: Amtet@sja.dk
www.sja.dk

Miljøområdet
Jomfrustien 2
6270 Tønder
Tlf.: 7433 5061

Miljøområdet
Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf.: 7433 5458

December 2004

Til dig der fisker

Vidåen og Rudbøl Sø (5) er spændende fiskevand, med mange forskellige fiskearter.

Alle har mulighed for at fiske med stang og snøre. Redskaber som garn og vod må ikke benyttes.

Enkelte lokale har dog lov til at fiske med ruser.

Som lystfisker er der flere ting, du skal tage hensyn til.

Fisketegn

Alle lystfiskere mellem 18 og 65 år skal have et gyldigt statsligt dansk fisketegn for at drive lystfiskeri i danske vande. Fisketegnet giver ret til fiskeri med lette håndredskaber. Fisketegnet kan købes på posthuse, turistbureauer og på mange campingpladser.

Er du bredejler, skal du ikke købe fisketegn for at fiske fra din egen grund.

Foto: Carl C. Christiansen

Lystfisker ved Vidåen

Fiskekort

Det er ikke nok, at du har løst fisketegn. Du skal desuden være medlem eller have købt fiskekort hos én af de 2 foreninger, der har fiskeretten på de forskellige strækninger i området.

De 2 foreninger hedder Sportsfiskerforeningen Vidå

(www.sportsfiskerforeningensvidaa.dk) samt Rudbøl og Omegns Fiskeriforening.

Rudbøl og Omegns Fiskeriforening er en lukket forening, der kun sælger årskort.

Medlemskab eller fiskekort kan du købe ved foreningerne eller hos turistkontorer, kiosker og fiskeudstyrforretninger i området.

Her må du fiske

Med gyldigt fisketegn og fiskekort må du fiske fra bredden og fra båd uden motor i Sportsfiskerforeningen Vidås fiskevande syd og øst for Tønder indtil Lægan (7). Foreningen har også fiskeretten i Magisterkogen (6) og i Rudbøl Sø (5), hvor du kun må fiske fra båd.

Fra vejbroen vest for Rudbøl (4) og til Højer gamle sluse må du fiske fra båd og fra land, når du har købt årskort hos Rudbøl og Omegns Fiskeriforening.

Du må ikke fiske fra land i Højer havn (2). Du må heller ikke fiske på strækningen 300 meter vest for Højer gamle sluse og ud til Vidåens udløb i Vadehavet.

Hensyn til dyre- og fuglelivet

Af hensyn til dyre- og fuglelivet er det vedtaget ved lov, at publikum ikke må færdes til lands, sejle gennem åkandebælterne og rørskoven eller foretage landgang i Magisterkogen (6) eller Rudbøl Sø (5). I maj-juli har rørskovens sjældne fugle unger. De har også reder i den smalle bræmme af rør langs med åen, så vær derfor opmærksom på opflyvende eller kredsende fugle, når du nærmer dig et sted, hvor du vil opholde dig i længere tid. Ved at vælge en anden fiskeplads, kan du sikre et kuld ungers overlevelse.

Fiskene i Vidåen og Rudbøl Sø

Fiskebestanden i Vidåen er ikke typisk for et vandløb, idet den har islæt fra både vandløb, sø og hav. Dette skyldes dels, at Vidåen er bred og dyb, at Rudbøl Sø (5) indgår i vandløbssystemet, og at området er påvirket af Vadehavets tidevand.

Fiskefaunaen er derfor mere artsrig end i andre danske søer og vandløb.

Blandt rovfiskene skal nævnes havørred og laks, der trækker op fra havet. Rovfisk, der kan træffes hele året, er bækørred, gedde, aborre og sandart, hvor sandarten er en typisk sø-fisk.

Af interesse for medefiskeren skal især nævnes ål, brasen og skalle.

Vidåen er i øvrigt det sted, hvor den sjældne og totalfredede laksefisk, snæbelen, har overlevet, og hvorfra den er genudsat til en række andre vandløb i Sydvestjylland.

Foto: Palle N. Grøn

Fiskeri med redskaber

Fiskeri med redskaber må kun udføres af nogle få lokale personer med særlig ret eller tilladelse til fiskeri i området. Dette gælder blandt andre medlemmerne af Rudbøl og Omegns Fiskeriforening.

Der må kun fiskes med ruser, og de skal som overalt i Danmark være forsynet med spærreste for at undgå, at specielt oddere skal svømme ind i ruserne og drukne.

Mindstemål i ferskvand

Laks	60,0 cm
Havørred	40,0 cm
Soørred	40,0 cm
Bækørred	30,0 cm
Stalling	33,0 cm
Gulål	45,0 cm
Gedde	40,0 cm
Sandart	50,0 cm
Skrubbe	25,5 cm

Sportsfiskerforeningen Vidå har desuden fastsat følgende mindstemål i sine fiskevande:

Aborre	20,0 cm
Regnbueørred	30,0 cm

Målene er den totale længde, regnet fra snudespids til halefinnens spids.

Fredningstider i ferskvand

Laks	1. november - 31. marts
Havørred, bækørred	1. november - 31. marts
Gedde	1. april - 30. april
Sandart	1. maj - 31. maj
Stalling	15. marts - 15. maj
Rognfyldte hunskrubber	15. februar - 14. maj
Snæbel	totalfredet

Fredningstiderne er inklusive de ovennævnte datoer.

Husk !

Som lystfisker må du ikke fiske nærmere end 75 m fra udsatte fiskeredskaber for at din krog ikke skal sætte sig fast og beskadige garn eller fiskerens fingre !

Efterlad ikke affald, fiskeliner og fiskerester i naturen.